

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ

**FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ**

**Nedim Gürsel'in "Resimli Dünya" Adlı
Romanının İncelenmesi**

Mezuniyet Çalışması

**İnci Akkoç
981062**

**Danışman
Doç. Dr. Bülent Yorulmaz**

Lefkoşa-2002

Çok Sevdiğim Aileme.....

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

1.GİRİŞ

1.1. NEDİM GÜRSEL HAYATI VE RESİMLİ DÜNYA

2. İNCELEME

2.1. ROMAN ÖZETİ

2.1.1. I. BÖLÜM

2.1.2. II. BÖLÜM

2.1.3. III. BÖLÜM

2.1.3. III. BÖLÜM

2.1.4. IV. BÖLÜM

2.1.5. V. BÖLÜM

i. JACOPO

2.1.6. VI. BÖLÜM

2.1.7. VII. BÖLÜM

2.1.8. VIII. BÖLÜM

ii. GENTILE

2.1.9. IX. BÖLÜM

2.1.10. X. BÖLÜM

2.1.11. XI. BÖLÜM

iii. GIOVANNI

2.1.12. XII. BÖLÜM

2.1.13. XIII. BÖLÜM

2.2. ŞAHİS KADROSUNA TOPLU BİR BAKIŞ

2.3. ŞAHİS KADROSU

2.3.1. Sanat Tarihi Profesörü Kamil Uzman

2.3.2. Lucia

2.3.3. Jacopo

2.3.4. Gentile

ÖNSÖZ

Yüzyıllar önce Arşimed şöyle demiş: “Bana güçlü bir kaldıraçla güçlü bir dayanma noktası verin, dünyayı yerinden oynatayım.” Arşimed’in ünlü İngiliz yazarı Joseph Conrad sözcükler için kullanmış: “Bana sözcükleri yerli yerinde, güzel ve etkili bir biçimde kullanma gücünü verin, dünyayı yerinden oynatayım.” Abartmalı da olsa, dil anlatım ve özellikle edebiyatın insanlar üzerindeki etkisini vurgulayan bir sözdür.

Ben bunun doğru olduğunu düşünüyorum. Çünkü her şeyin temeli edebiyattır. Fen, sosyal iktisat, siyasi, kültür, tiyatro ve mimari gibi bütün ilimleri, bilimleri içinde barındıran edebiyattır. Edebiyatsız bir dünya, çölde susuz bir çiçeğe benzer. Güzel bir şiirin mısraları, bir romanın sayfaları bizi alır, başka dünyalara çeker götürür.

Benim edebiyata olan sevgimden dolayı mezuniyet çalışmamı sahası geniş olan Yeni Türk Edebiyatı’ndan seçmemde büyük rol oynadı.

Bu alandan seçmeme etkili olan aslında dört yıldır sürekli bilgimize bilgi katmak için çok çaba gösteren çok değerli Sayın Yeni Türk Edebiyatçı hocalarımızın katkıları büyüktür. Özellikle bu fırsatı bize veren Sayın Bölüm Başkanımız Doç. Dr. Bülent YORULMAZ’a çok teşekkür ediyorum. Ayrıca Resimli Dünya adlı roman hakkında kaynak bulmamda yardımcı olan Sayın Yeni Türk Edebiyatı hocalarıma teşekkür ediyorum. Ayrıca, sevgili arkadaşım Neslihan Keleşabdioğlu’nun da yardımlarını unutmak mümkün değildir.

Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatı, başka edebiyat türlerinde olduğu gibi, roman türünde de büyük bir zenginlik ve çeşitlilik gösterir. Bu dönemde çok iyi romancılar yetişmiştir. Romanını incelediğim Nedim Gürsel’in bir çok eseri ödül almış ve eserlerin hemen hepsi yabancı dile çevrilmiş bir yazardır.

Bir romancının başarısı büyük ölçüde yaratmış olduğu şahısların yeniliği, canlılığı, sosyal ve insani bakımdan taşıdıkları anlam ve değerle ölçülür. Bu bakımdan Nedim Gürsel’in yarattığı insan tipi, anlattığı olayları özellikle bu son kitabı olan Resimli Dünya romanında tarihi perspektif içinde vermiştir. Bu romanda kendi hayatıyla özdeşleştiği kahramanını, tarih, yolculuk, cinsellik, özlem, aşk ve hayallere dayalı serüvende vermiştir.

İNCİ AKKOÇ

2.3.5. Giovanni

2.3.6. İstanbul-Venedik

a-Venedik

b- İstanbul

KİTAP HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİM

KAYNAKÇA

1.GİRİŞ

1.1. NEDİM GÜRSEL HAYATI VE “RESİMLİ DÜNYA”

Nedim Gürsel, 1951 yılında Gaziantep’te doğdu. İlk öyküleri 1969’dan itibaren başlıca edebiyat dergilerinde yayımlanmaya başladı. 1970’de Galatasaray Lisesini, 1974’te Paris Sorbonne Üniversitesi Modern Fransız Edebiyatı Bölümünü bitirdi. Aynı üniversitede karşılaştırmalı edebiyatı doktorası yaptı. Halen Paris’te yaşayan Nedim Gürsel Sorbonne Üniversitesinde Türk Edebiyatı dersleri vermekte ve C.N.R.S. (Bilimsel Araştırmalar Ulusal Merkezi)’nde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır.

Daha çok hikayeleri ile tanınan ve hikayeyi diğer bütün edebiyat türlerine üstün tuttuğunu söyleyen Gürsel, eleştiri, deneme ve inceleme kitapları da yazmıştır.

Kendisine nedense “sürgün” veya “gönüllü sürgün” sıfatını yakıştıran (oysa liseyi bitirdikten sonra Fransa’ya normal tahsil için gidip orada 20 yıl yaşamış olan) Nedim Gürsel, eserlerinin çoğunda serbestçe gidip geldiği “İstanbul ve vatan hasretinden söz ediyor. Kendisini Türkiye’de çok zulüm görmüş bir zavallı, Türk devletini ise, her yüzü ile faşist, aydın kırıncı ve zalim gösteren kitaplar yazıyor.

Beraber çalıştığı Fransız dostlarına kendisi hakkında kitap yazdırtıp ülkemizi ayrıca onlara da karalatıyor. Nitekim “Cumhuriyet Kitap” dergisine göre Gürsel hakkında kitap yazan Antoine Spire, onu tanıtırken şunları söylüyor:

“Sahi, Somali’deki açlık, Türkiye’deki toplu mahkemeler(!) ve hapishanelerdeki açlık grevleri ve ölümler karşısında nedir ki edebiyatın gücü, örneğin özgürlük sözcüğünü... Türkçe söylediğinde dilini yakan bu sözcüğü (ancak) Fransızca yazabilir.”¹ Bu sözleri hem de 1992 yılı sonunda söylüyor.

Nedim Gürsel’in eserleri yabancı dillere çevrilmiş. 1976 TDK ödülünü kazanan ilk kitabı “Uzun Sürmüş Bir Yaz” Avrupa dillerine çevrilmiş, 12 Eylül darbesinden sonra Türkiye de uzun süre yasaklanmıştı. Müstehcen bulunan “Kadınlar Kitabı” da aynı akıbete uğramıştı. Bu kitap 1986 yılında Türk ve Yunan halklarının yakınlaşmasına yaptığı katkıdan dolayı Abdi İpekçi ödülüne layık bulunmuştur.

Nedim Gürsel’in romanları anlatı türünü, geleneksel çizgisinden ayırmak, modern edebiyatın gereklerine uyarlamak çabası görülüyor. Bunda da şairin Fransa’da yaşamasının etkisi vardır. Batı edebiyatından olduğu kadar Türk Halk hikayeciliğinden de yararlanmışır.

¹ Ahmet Kabaklı, “Türk Edebiyat Tarihi”, 5.Cilt, İstanbul, 1997.

Öykü kahramanlarının öznel tarihleriyle kentlerin genel tarihlerini belli kurgu çerçevesinde anlatmış. Romanlarını, cinsellik, yolculuk, aşk ve özlem çerçevesinde meydana getirmiş.

Gerçekçilikten ve doğacılıktan çok etkilenmiş hatta hikayelerini yazarken gittiği şehirlerden ilham alarak yazmıştır ama genelde milli değerleri tarihi rencide etmekten çekinmemiştir. Bunu da her Cumhuriyet aydını gibi o da yapmıştır. Çünkü bu tip aydınlar Cumhuriyet öncesini kabul etmezler. Ancak son dönem Türkiye romanı izlendiğinde, tarihselliğin ön plana çıktığı görülüyor. Bir röportajında İmren TÜZÜN Nedim GÜRSEL'e "Sizin romanlarınızda yine tarihsellik ön plana çıkıyor. Neden tarih?" sorusuna Nedim GÜRSEL şu cevabı verir:

"Bence bir kimlik arayışıyla ilgili. Avrupa'da da bu böyle. En azından Fransa'yı örnek verebilirim. Çünkü o ülkede yaşıyorum. Uluslarüstü, ulusal devletüstü bir yapılanmaya gidiyor Avrupa. Dolayısıyla ulusal kimlikler bu sürecin içinde erime tehlikesiyle karşı karşıyalar... Belki de tarihsel romanın uyandırdığı ilginin nedeni budur. Bir başka neden benim yazarlık pratiğimde o daha önem taşıyor. Cumhuriyet Türkiye'si bizi biraz geçmişimizden kopardı. Yani bize okullarda öğretilenle yetinmek zorunda kaldık. Oysa Osmanlı tarihi çok zengin bir tarih."²

Fransızca'ya çevrilmiş son eseri olan Resimli Dünya adlı romanı, İtalyan Rönesansı'na damgasını vuran sanatçı aile Belliniler'den Osmanlı'ya ve günümüzde yaşayan sanat tarihçisi Kamil UZMAN'a hem de Venedik'ten İstanbul'a uzanan tarihler ve kültürel arası bir gezintidir. Gentile'yi araştırmak üzere Venedik'e gelen UZMAN aynı zamanda amatör bir manzara ressamıdır. UZMAN gündüzleri kütüphanede kitaplar ve resimlerin renkli dünyasında gezinirken, geceleri de bu kanallar kentinde gondol ile çıktığı yolculuklarda kendi iç dünyasına da bir gezinti yapmış olur. UZMAN'ın annesine olan özlemi, okul yıllar, Paris'te yaptığı Fikret MUALLA araştırması, ilk aşk deneyimleri ve Venedik'te yaşadığı gönül maceraları bu tarih romanının arasına karışan ikinci bir roman gibidir.

Yazarla yapıtı, kahramanı özdeşleştiren yorumlar, eleştiriler için "Bu edebiyatı hiç anlamamaktır." denir. Bu bir yere kadar doğru çünkü hiç kimse doğrudan kendisini yazmaz, istese de yazamaz. Ama yapıtla yazarı tümünden birbirinden ayıramazsınız.

² Varlık Dergisi, sayı 2000/10-1117_Ekim S.25

Yazarın, yapıtı, kişilerini kendisiyle özdeşdir. Bu sadece Nedim GÜRSEL'e özgü değil. Özel de değildir. Bu konuda eleştiri getiren Zeki COŞKUN Resim Dünya adlı roman hakkında şunları söylemiştir:

“Batı resminde doğulu figürleri araştıran sanat tarihi Profesörü Kamil UZMAN'ın Venedik'e uzanan ve orada ölümle noktalanan serüveni üzerine kurulu “çok gezmişti şu ahir ömründe” UZMAN gündüz müzeleri, gece genelevleri dolaşmıştı. Avrupa'nın ne sanat yapıtlarını ne kadınlarını görmüştü. İstanbul'da da nice kadınlar geçiyor UZMAN'ın elinden vs. GÜRSEL'in bu tiple bir “fantezi kurduğu anlaşılıyor. Eğer resim, antika, tarihi eser vb. koleksiyonerlerinin ”danışmanı” değilse ya da kaçakçılık yapıyorsa, ya da aileden mirası, geliyorsa maaşlı sanat tarihi Profesörü Türkiye'de kıt kanaat geçinir. Hele işine düşkünse maaşın yarısı mesleki yayınları izlemeye gider.

Ama Nedim GÜRSEL'in kahramanı Kamil UZMAN'a bakarsanız bir sanat tarihi Profesörü paşalar gibi yaşar. İstanbul'un ve Boğazın gözde senti Bebek'te teraşı ve bahçeli bir evde oturur. Avrupa'nın bütün memleketlerinde gezmedik yer bırakmaz. UZMAN, uluslar arası çapta bir isim, sürekli çağrı alıyor deseniz, o yanında yok. Aileden miras zaten yok, zevk ve eğlenceye düşkün uçar bir hayat... vs. peki bu adam ne yazar, ne okur, ne anlatır? GÜRSEL'e göre belgelerden, ansiklopedilere, kitaplara reproduksiyonlara uzanır.

UZMAN'ın baktığı her yerde yaptığı her işte aynı şey var. Bu UZMAN, aslında Yeşilçam'dan gelme. Eski filmlerdeki sanatçı tipini anımsayın Münzevi ve aşıkırlar boynunda fular, sırtında robdöşamber, elde pipo. Ev eski bir köşk, değilse tablo, antika dolu, şömineli, teraslı bir dairedir. Aileden kalmıştır onlara bu “asalet” Nedim GÜRSEL bu eski tipe yeni bir boyut (seks) ve uzmanlık (resim gibi nadir bir alanda) katmış.”

2. İNCELEME

2.1. ROMAN ÖZETİ

2.1.1. I. BÖLÜM

Sanat tarihi profesörü Kamil UZMAN eski Serenisma Cumhuriyeti'ne doğru gece yarısı çıktığı bu yolculuğunda yalnız değildi. Bir kez olsun görmediği ama kitaplardan, resimlerden ve fotoğraflardan, eski yapıtlarını görkemli saraylarıyla kalabalık alanları, köprü ve kanallarının ezbere bildiği Venedik'in imgesi ona eşlik ediyordu.

Venedik'e ilk kez geliyordu. Kamil UZMAN batı resminde, özellikle Venedik ekolünde gördüğümüz Osmanlı figürleri üzerine bir araştırma yapmak için Venedik kentine geliyor. Asıl amacı Fatih'in portresini yapmış olan Bellini'nin hayatını araştırmak. Daha perona ayak bastığında onu bütün muhteşemiyle Gentile Bellini'nin scudea da San Giovanni Evangelista'nın duvarlarını süsleyen tablolarla en küçüğü karşılar. O dönemin tüm ayrıntılarıyla belleğinde canlanır. Önce kanalın zümrüt yeşili suyunu görür gibi olur, sonra kanala dönüp de batmamış Kutsal Haç'ın muhafazasını çıkarmak için yarışanların beyaz giysileri nülifer gibi suda açtığını görür. Düşlerden uyandığında kendini Hotel Bellini önünde bulur. Bir an Venedik'te ilk gecesini araştırma yaptığı ressamın adını taşıyan otelde kalmayı aklından geçirir. Sonra bu düşünceyi saçma bularak önceden kiraladığı stüdyoya gitmeye karar verir.

Stüdyonun anahtarını eliyle koymuş gibi mektup kutusunda bulur.kapıyı açıp içeriye giren Kamil, ev sahibinin masanın üzerinde bıraktığı notu okur. Ev sahibinin özenle çizdiği planı katlayıp cebine koyarak Venedik'i gezmeye çıkar. Bir çok yerlerini gezdikten sonra kendisini Marciana kitaplığında bulur. Eski taş duvarlarla çevrili salonda kuytu bir masaya oturur. Bir süre Gentile Bellini üzerine yattığı araştırmayla ilgili notlarını gözden geçirir.

Bir tarih kitabından Gentile Bellini'nin İstanbul yolculuğuyla ilgili bazı belgelere rastlar. Ancak yaşadığı döneme damgasını vurmuş, her türlü unvanla ödüllendirilmiş Doclar Sarayı'nın portre ressamı Gentile Bellini üzerine yayımlanmış tek monografi ne yazık ki Almanya idi. Belli ki ünlü ressam kardeşi Giovanni Bellini'nin gölgesinde sonradan zamanla Giovanni'nin önemi anlaşılmış, babaları Jacopone'nun dehasını Giovanni'in sürdürdüğüne, Gentile ise Venedik törenlerini görüntüleyen yeteneksiz bir sanatçı olduğuna karar verilmiştir. Oysa Kamil'i Gentile Bellini ilgilendiriyordu. Çünkü İstanbul'a dek gelip Fatih'in portresini yapan Gentile idi.

Marciana kitaplığında dişe dokunur bir bilgi edinemeyeceğini anlayarak kütüphaneden ayrılarak kiraladığı stüdyosuna geri döndükten sonra hemen yatağına uzanır.

2.1.2. II. BÖLÜM

Sabaha dek deliksiz uyuduğunu, gördüğü düşleri de anımsadığına göre gece yatmadan önce şarabı biraz fazla kaçırmış olmalıydı. Eskiden böyle hemen uykusu

gelmezdi birkaç kadeh yuvarladıktan sonra canlanırdı. Bazen İstanbul'un en ünlü üniversitelerinin birinde sanat tarihi profesörü olduğunu kanıtlamak istercesine açıklamalarda bulundu, masa arkadaşlarını sıkardı. Bu davranışından dolayı alay konusu olurdu.

Sanat tarihi profesörü Kamil UZMAN çok gezmişti şu ahir ömründe, gündüz müzelerini gece genelevlerini dolaşmıştı Avrupa'nın. Ne sanat yapıtları ne kadınlar görmüştü. Evet öyle kadınlar görmüştü ki her biri değişik manzaraydılar. Dalgali coşkun, öfkeliydiler. Sığ ve derindiler. Doğru çok gezmişti yaban ellerde ama Venedik'e ilk kez geliyordu. Tam yıllardır düşlediği kentte uyanmanın sevinciyle yataktan fırlayacaktık ki sağ dizinde bir sızı duydu. Kiraladığı stüdyo sıcaktı. Yatak daha sıcaktı ama. İçinden kalkmak gelmedi. Bir süredir sabahları sağ dizinde başlayıp tüm eklemlerine yayılan bir ağrıyla uyandığını düşündü. Nemden olmalı. Gövdesini böyle külçe gibi ağırlaştırıp yatağa çeken Venedik'in nemiyle küfüdür mutlaka.

Kalkıp camın buğusunu silerken karşıda tuğla duvarın ardında yapraklarını dökmüş ulu ağaçları gördü. Kanal bulanıktı. Suyun düzeyi biraz yükselmiş gibi geldi. Ne birazı nerdeyse pencerenin hizasına dek yükselmişti, açsa içeriye dolacaktı. Tuvalet geçip lavaboda yüzünü yıkadıktan sonra hızlı bir şekilde tıraşını bitirip giyindi, sokak kapısındaki tahta perdenin üzerinden atlayarak rıhtım boyunca Piazzale Roma'ya dek yürüdü. Vaporettoya binmeden arka sokaklara daldı. Ne var ki Accademia'dan içeri girer girmez gördüğü ilk tabloyla birlikte çağrışımlar da geri geldi, Venedik ressamı hakkında bildikleri zihninde kıpırdamaya başladı.

Paolo Veneziano'nun altın varaklı tahta üzerine işlenmiş poliptik'indeki renkleri gördü önce. Yukardan vuran ışıktaki kırmızılar, maviler, yeşil, sarı, siyah ve pembeler birleşip ayrışıyor, kocaman karınlı gemilerden eski Venedik'in rıhtımlarındaki tezgahlara top top açılan parlak kumaşlar gibi hışırdıyorlardı.

Ayosofya'nın Kariye'nin mozaik dünyasına öğrencilik yıllarından anımsadığı Bizans ikonlarındaki gökyüzüne daldı. Sonra figürler belirginleşti, İsa'nın taç giydirdiği Meryem'in iki yanındaki simetrik sekiz sahneden oluşan kompozisyonuyla poliptik ortaya çıktı. Kamil Uzman Bizans'la potik sanatının yeni bir bileşime ulaştığı bu eşsiz renk dünyası içinde figürlerin devindiğini, Meryem'le İsa'nın harelenmiş başları üzerinde flüt, harp mandolin viola çalan melek kalabalığını görür gibi oldu. Bir an önce uzaklaşmalı bu tablonun önünden, ama büyülenmiş gibi, çakılıp kalmıştı. Veneziano'nun poliptik'ine. Yapıt çoktan alıp götürmüş kendi gerçeğine çekecek yerde

bir başka dünyaya sürüklemişti seyircisini. Ona bakan Kamil Uzman'ı kendi öyküsünün acısıyla yoğurmuştu.

O gün Accademia'yı gezenler girişte Paola Veneziano'nun poliptik'inin önünde orta boylu, orta yaşlı, saçları arkadan biraz dökülmüş bir adam hiç kıpırdamadan durduğunu gördüler.

Kamil Uzman Venezio'nun yapıtının önünde öbür ziyaretçilerin dikkatini çekecek kadar uzun süre kaldığını neden sonra farkına vardı.

Gentile Bellini'nin tabloların bulunduğu yukarı kata çıktığında öğlen olmuştu. Bir kafeteryaya gidip üç dört kadeh şarap içtikten sona hiçbir şey yemeden Accademia'nın salonlarına döndü yine. Gentile'yle Giovanni'nin yapıtları ayrı bölümlerde sergileniyordu. Giovanni'ye bir başka gününü ayırmış olmasına rağmen Madonna'ların sergilendiği bölüme bir göz atmaktan kendini alamadı. Ve Jacopo'nun dahi oğlu ilk bakışta büyüledi onu. Sessiz Madonna'ların dünyasına alıp götürdü. Çocuk İsa Kutsal Ruh'tan değil Meryem'in kanıyla canıyla olmuş, şefkatiyle yoğrulmuştu sanki. Ressamın gençlik döneminde yaptığı anlaşılan bu tablo Meryem'i Bizans ikonlarındaki kadınlara benziyordu. Bir başka tabloda İsa çırılçıplaktı, Kamil Madonnalar'dan gözünü ayırmıyordu. Başka bir tabloda genç kadın ellerini dua eder gibi göğsünün üzerinde birleştirmiş, dizlerinde uyuyan çocuğa bakıyordu. Kamil çocuğun yerinde olmak için karşı konulmaz bir istek duydu. Akşam duasını bitirdikten sonra üzerine üfleyen sevecen yüzü anımsadı.

Kamil, Giovanni Bellini'nin Madonnalarıyla baş başa geçirdi bütün gününü. Gentile'nin tablolarını görmeye vakit kalmamıştı. Artık yarın, olmazsa öbür gün gelirdi.

2.1.3. III. BÖLÜM

Günlük ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra Correr kitaplığına geri dönmüştü. Gentile Bellini'yle ilgili araştırmalarına devam etmek için arşive indi. Arşiv sorumlusundan istediği belgeleri beklerken hoş bir koku burnuna çarptı. Başını kaldırdığında çok güzel genç bir kadın, iki eliyle kucakladığı kalın ciltlerin üzerinden eğilmiş ona gülümsüyordu. Kamil'e kadının yüzü yabancı gelmemişti. Kadın, Kamil'in istediği cildi masasının üzerine bırakıp uzaklaşmıştı. Ama Kamil genç kadından gözlerini bir türlü ayırmıyordu.

Sürekli onu izleyen bakışlardan rahatsız olan genç kadın da Kamil'e bakarak göz göze geldiler. Kamil'in o an aklına Givonni Bellini'nin "Kutsal Söyleşi"sindeki Azize

Catera'nın figürü canlanır. Kadın tabloda Meryem'in sağında duran azizeye tıpatıp benzediğinin farkına varır.

Kamil, Azize Caterina'yla ilgili bilgileri durup dururken edinmemiştir. Onun asıl merakı Batılı ressamlarca yapılan Cem Sultan portreleriydi. Viyana'da Ulusal kitaplıktaki eski bir albümde bulunan Genç Türk Şehzadesi'ni sonra Boston'daki Gardner Museum'da, Gentile Bellini'nin İstanbul'dayken yapmış olduğu ve Cem Sultan'ı tasvir ettiği öne sürülen portreyi incelemişti.

Cem Sultan merakı sayesinde, Betto'nun freksinde Azize Caterina'nın öyküsüyle karşılaşmıştı.

Kamil Uzman'ın Batı resmindeki Türk etkilerini araştıran merakı yakın çevresinde alay konusu oluyordu. Oysa Kamil, ülkesi için olumlu bir iş yaptığını düşünüyordu. Batı kültürü almış, İstanbul'un en ünlü yatılı okullarından birinde yabancı dille eğitim görmüş, Paris'te sanat tarihi doktorası yapmış. Daha sonra İtalyan Rönesans resmine ilgi duymuştu.

Kamil Uzman'a göre Gentile Bellini Fatih'in çağrısıyla İstanbul'a gelişi, sultanın portresini yapmakla yetinmeyip, sarayda bir resim atölyesi kurması gerçek anlamda bir Rönesans'ın başlangıcı sayılmaz mıydı? Cem'e duyduğu ilgi biraz da bu şehzadenin babası Fatih'ten sonra portreleri yapılan ikinci Osmanlı olmasından kaynaklanıyordu. Tahta o geçse idi babasının yolunda gidecek ve dolayısıyla da bugünkü Türkiye'nin akıbeti bambaşka olacaktı diye düşünüyordu.

2.1.4. IV. BÖLÜM

Kamil her gün kütüphanedeydi. O günde aynı şekilde masasına yerleşmiş dergileri karıştırıyordu. Kadın parfümü yeniden duyunca kafasını kitaptan kaldırdı. Çocukluğundan anımsadığı belki de annesinin sürdüğü yalnızca bir Akdenizli kadınının kullanmaya cesaret edebileceği o baygın lavantaydı. Dünkü gibi kot pantolon giymişti, ama bu kez üzerinde lacivert bir kazak vardı. Göz göze geldiler, Kamil gülümsedi. Günaydın diye mırıldandı kendi kendine. Günaydın resimdeki kadını! Oysa aralarında geçen tek konuşma dergi koleksiyonunu içeren cildi bir köşeye ayırmasını rica etmek olmuştu. Kız fişleriyle ilgileniyordu. Kamil'e gülümsemedi bile Kamil kütüphaneden çıktığında kendisinden başka kimse kalmamıştı. Bir barda içkisini yudumlarken, romancıyı temsil eden Kamil Uzman İstanbul'daki anıları tazelenir. Boğaziçi'nden vapurla Anadolu Hisarı'na geçip iskelenin yanı başındaki kahvede çayını içerkenki

anıları gözünde canlanır. Boş vakitlerinde günbatımını Anadolu yakasından seyretmeyi severdi. Evet Venedik'e gelişinin daha üçüncü günü Boğazı özlemişti. Bunda genç kızın ona ilgi göstermemesinin payı vardı.

Bardan çıktığında iyice sarhoş olmuş, eve gitmek istemiyordu. Üstelik yalnızdı. Böyle zamanlarda bir kadınla olmak ister. Venedik'te bir gecelik hayat kadınlarını ancak Nestere diye bir yerde bulunabilirdi. Kamil Uzman'da Nestere'ye giderek orada müşteri bekleyen hayat kadınlarından biriyle anlaşarak, boş bir araziye birlikte giderler. Sonrasını hatırlayamıyordu. Çünkü sarhoştı, sendeleyerek kendini bir taksiye attığında cebindeki tüm parasının çalındığının farkına sonradan varıyordu.

2.1.5. V. BÖLÜM

Nestere'de olup bitenlerden sonra o gün evden çıkmak istemedi. Kamil kepenkleri dahi açmadı. Karanlıkta bir süre yattı, sonra biraz lambanın ışığında kitap okudu. Kahvaltı yaptıktan sonra İstanbul'daki meslektaşına mektup yazdı. Mektup yazarken İstanbul'daki geçen çocukluğunu anımsadı. O bodrum katındaki mutsuz yılları. Mektubu yazıp bitirdiğinde şarap şişesini çoktan yarılamıştı. Yıllar sonra çocukluğun bodrum katı kadar karanlık bir stüdyoda böyle birden içine dolan, alıp götüren özlem. Giovanni'nin Madonnalar'ıyla karşılaşınca onulmaz bir boşluk duygusuna yol açmıştı, annenin yokluğunu yeni fark etmiş gibi kahreden bir duygu.

Romancı bu romanı yazarken Kamil Uzman'ın ruhi portresini, karakter özelliklerinin üzerinde durmuştur. Bunu da romana dağıtmayı tercih etmiştir.

Biz böylece roman kahramanı muhtelif çevrelerdeki, davranışlarıyla gittiği yerler ve kurduğu münasebetleri, gelişen olayları yavaş yavaş tanımaktayız.

Kamil, her zaman güvendiği cazibesini kullanarak kızla tanışmayı başarır. Hatta birlikte bir yerde oturmayı da sağlamış olmanın getirdiği sevinçle içi içine sığmaz olur. Kamil kızla kahve içerken ona bir tabloda Azize Caterina'ya çok benzediğini söyleyerek kıza daha yakın olmanın yollarını ararken kız kahve için teşekkür edip ayrılmasına Kamil memnun kalmaz. Çünkü kısa sürmüş günün başladığı gibi bitmediğine üzülür.

i. Jacopo

Nedim Gürsel bu bölümde bir Kamil Uzman'ın hikayesi var, bir de bu ressamların hikayesini anlatmıştır. Bu ressamları işin başında saraydaki uşaklar gibi

muamele gördüklerini yazmış sonra Venedik Cumhuriyeti zenginleştikçe ve ticaretten para kazandıkça gücünü, görkemini seyrediyordu. Bir kalaycının oğluydu Jacopo. Zaten Rönesans'a damgasını vuran ünlü ressamların çoğu zanaatkar ailelerin çocukları değil miydiler? Ucello bir berberin oğluydu, Lippi bir kasabın, Carpaccio sepicinin, sonradan Bellini ailesine damat olacak Mantegna ise bir marangozun oğluydu ve yoksuldular. Bir maestronun yanına çırak girdiklerinde atölyeyi silip süpürmek, ateşi yakmak, boyaları kardıktan sonra bulaşığı yıkamaktı işleri. Bir prensin sarayında çalışırken bile fazla kabul görmüyor, yemeklerini uşaklarla birlikte mutfakta ya da ahırda yiyorlardı. Yüzyılın ikinci yarısından sonra durumları biraz değişecekti gerçi.

Jacopo İtalya'da ünlü bir ressamdır. Oğulları Gentile ve Giovanni "Pictor Nostri Domini" yani devlet ressamı ünvanını taşıyacaklardı. Gentile ki Kamil Uzman araştırmasını asıl onun üzerinde yoğunlaştırmak istiyordu. Fakat Jacopo'nun eserleri karşısında ilgisiz kalamıyordu.

Adem'le Havva'nın cennetten kovuluşlarını, dev kanatlı meleklerin önünde oynayan havarilerin öyküsünü anlatan tablolar Kamil Uzmanı yeniden bir serüvene götürüyordu.

Romanımızın kahramanına göre; Kutsal yapılar kalaycı oğlunun önünde açılan bir kitaptı. Bakıp da görmesini bilene nice öyküleri anlatan ders veren sonsuz bir derya gibiydi. Jacopo için Aziz Marco'nun yeri bambaşkaydı. Marco'nun cesedinin iki Venedikli tüccar tarafından İskenderiye'den kaçırılıp bu kilisenin yapıldığı yere gömülmesi bir efsane değil, kalaycı oğlunun gerçekten inandığı bir olay, ayrıntılarını Lefantda Aurea'dan bildiği bir öyküydü. Yoksa yüzyıl sonra büyük oğlunun başlayıp küçüğünün tamamladığı o koskocaman tabloda, Aziz Marco Vaaz verirken onu dinleyen halk ve kentin mimarisini böylesine mükemmel, bu denli ayrıntılı, ama o ölçüde de fantezist bir biçimde betimlene bilir miydi?

Kamil Jacopo Bellini'ye dair aldığı notları dosyasına yerleştirir, dışarıya çıktığında kar yağmaya başlamış. Kitaplığın salonunda gün boyu gözleri Lucia'yı boşuna aramıştı. Caterina'ya benzettiği Lucia o gün kütüphaneye gelmemişti. Giovanni Bellini'nin Caterina'sına benzediği için onu eski bir sarayda hayal ediyordu.

Jacopo Bellini'nin birçok yapıtı yanmış, günümüze ulaşan çok az tablosu var. Buna karşılık iki tane sketch book yani desen defteri var. Bunlar o zamanki ressamlar için teknik açıdan çok değerli yapıtlar. Çünkü bu krokilerde mekan düzenlemesi, istif ve perspektif uygulamaları var. Baba Jacopo ölünce, defterlerin ikisini de Gentile'ye

bırakıyor. Giovanni'ye bir şey yok. Asıl dahi ressama bir şey yok. Çünkü gayri resmi çocuk ve bunlardan birini Gentile yanına alıyor, İstanbul'a getiriyor, Fatih'e hediye ediyor. Bu defterin ilginç bir macerası var. Kamil, bu defterin Fransa'ya kadar nasıl geldiğini merak ediyordu. Merak ettiği başka bir şey Jacopo küçük oğlu Giovanni'yi neden mirasına almadığıdır. Akşama kadar baba oğul arasındaki gizini çözmeye çalıştı.

2.1.6. VI. BÖLÜM

Kamil ertesi gün çok köyü uyanmıştı. Sabaha kadar çok kötü düşler görmüştü. Lucia bugün gelir mi? diye içinden geçirdi. Sonra Lucia mutlaka bugün gelir, diyerek vakit geçirmeden yola çıkmalı "Lavanta çiçeğim benim" diyerek yine anılara doğru yol alır. Ressam Fikret Mualla hakkında yaptığı araştırmalar sırasında arabayla Reillanc'a giderken bir lavanta tarlasında durmuş, Fikret Mualla'nın Paris'te yaşadığı mekanları görmekle işe başlamış Paris'in çeşitli yerlerinde bulunmuş içkiyi çok içtiğinden Fikret Mualla'ya ayyaş lakabı takılmış çok çileli ve yoksul bir hayatı olur.

Fikret Mualla en sonunda Madam Agles korumasında son günlerini Pravence köyünde yaşamı son bulmuş.

Kamil Uzman, Fikret Mualla'nın hayatı ile kendi hayatını özdeşleştirdi.

2.1.7. VII. BÖLÜM

Kamil Uzman, Lucia'nın bugün de Correr'e gelmeyeceğini düşünerek korkuya kapılır. Venedik sokaklarını dolaşırken Pazar olduğunu sonradan farkına varır. Sokakları gezerken düşünceleriyle mazesine gider. Çocukluk yıllarına, okul yıllarına, babasının evlenip onu, yatılı okula vermesi bunların hepsi onu üzer. Ertesi gün kütüphaneye geldiğinde kız onunla ilgilenmez. Buna çok üzülen Kamil artık Venedik'te kalmanın bir anlamı olmadığını düşünür. Çünkü Kamil tablonun etkisiyle hem Lucia'ya duyduğu aşk bir araya geliyor efsaneleştiriyor Lucia'yı kafasında. Ama tam olarak gerçek bir ilişki nereye kadar götürdüğünü de bilmiyoruz. Çünkü hayal gücü çok zengin bir roman kahramanıdır. Her zamanki gibi tek dostu olan içki kucağında sabaha doğru eve sarhoş bir şekilde döner.

2.1.8. VIII. BÖLÜM

Kamil Uzman yine Venedik sokaklarını gezerken Campo San Stefano'da Tommasoo'nun heykeline karşı durur ve düşünür. Bu ustad'ın heykelinde anladığı

kadarıyla bir şair olabileceğini düşünür ve bizim divan edebiyatıyla ilgilenen şairlerimiz aklına gelir. Özellikle Fuzuli'nin İstanbul'a gelmediği halde Bebek'te heykelinin dikilmesi gibi. Bazı şairlerin hak etmedikleri mertebelere yükseldikleri, Fuzuli Bağdat şehrinde Hz. Ali'nin mezarını beklediği ve orada öldüğüne çok üzülür. Fuzuli'nin üç dilde yazdığı divanına karşılık beklemeden yaratmanın, şu fani dünyada birşeyler yapmış olmanın iç huzuruyla bakıyor. Tommaseo'nun kendini beğenmiş edasıyla değil karşılaştırmasını yapıyor.

ii. GENTILE

Kamil Uzman'ın hayatını araştırmak için Venedik'e gittiği Gentile'ye, haber geldiğinde Büyük Konsey toplantı salonun fresklerini onarıyordu. Gran Turco'nun (Fatih) portresini yapmak üzere İstanbul'a davet edileceği aklının ucundan bile geçmezdi. Ömründe Padişah sarığını görmemiş, hep Osmanlı tüccarlarının giydiği sarıklar herhalde İstanbul Fatihinkinden farklıdır diye düşünürdü.

İskeleden inerek Venedik sokaklarını hızlı adımlarla yürüyerek kardeşi Giovanni'nin yanına gider. Bu kararı vermek için birilerinin fikrini almak istiyordu. Bir Müslüman Padişahın, dinin yasakladığı bir işi ne diye yapmak istesin? Giovanni'ye danışır ne onu destekleyici açıklamalar doğrultusunda Gentile yol hazırlıklarına başlar.

Kamil Uzman'ın yaptığı araştırmalar doğrultusunda Gentile Bellini İstanbul'u hayal ediyordu. Gentile'nin 1479 Eylül'ünde İstanbul'a doğru yola çıktığı, Jacopo'nun çizim defterinden birini Padişaha hediye etmek amacıyla yanında götürdüğünü de biliyordu.

Arşiv sorumlusu, Gentile Bellini'nin İstanbul yolculuğuyla ilgili kaynak kitapları masaya koyduğunda Kamil hala hayallerdeydi. Bu akıl almaz serüvenin ayrıntılarını not eder. Aslında ayrıntılar pek bilinmiyordu.

2.1.9. IX. BÖLÜM

Kamil Uzman kütüphanede araştırmalarını yaparken lavanta kokusunu yine duyar ve karşısında Lucia'yı bulur. Lucia güler yüzle onunla konuşur. Kamil'le akşama bir yerde buluşmayı teklif eder. Bu teklif Kamil'in aklını almasına yetmişti. Kamil ne yapacağını şaşırır. İlk görüşte ona bu kadar bağlanacağını tahmin etmezdi. Kamil akşama dek nasıl sabredeceğini düşünerek kendini araştırmalarına verir.

Gentile ile ilgili kaynaklar, İstanbul yolculuğuyla ilgili hep aynı efsaneler tekrarlanıp duruyordu. Ressamın İstanbul serüveni, eldeki birkaç gerçek delil dışında tam bir giz(sır) perdesiyle örtülüydü. Gentile'nin, on sekiz ay boyunca nerede kaldığı bile bilinmiyordu. Fatih'in ünlü portresinin yapılışını anlatan bölümde Gentile Fatih'in portresinde umulmadık bir cüretle modelinin iç dünyasına girip onu iktidarın yalnızlığında betimlemişti.

Gentile portreyi yaparken Mehmet'in altı aylık ömrü kaldığını, bizzat doktoru Yakup Paşa'dan öğrenmiş.

Kamil tüm araştırmalarına rağmen yaptın aslını görememişti. Yolu ne zaman Londra'ya düşse National Galeri'ye uğruyor fakat müze yetkililerinden izin alamıyordu.

Romancı kendi ile Fatih arasında benzerlik kurmaya çalışıyor. "O İstanbul'a aşıkı" tek tutkusu kenti almak olmuştu, üç denizin birleştiği yerde Bizans'ın burcuna İslam'ın bayrağını dikmek. Ve hayatı boyunca surlara bayrak dikmişti...(s. 227)

2.1.10. X. BÖLÜM

Kamil, kadınların ne tuhaf olduklarını düşündü. Daha dün onunla konuşmayan kadın bugün ise onunla baş başa yemek yemek, onun için büyük lütuftu.

Kamil ile Lucia karşılıklı birbirlerini tanımaya çalıştılar. Yemek bittikten sonra birlikte lokantadan çıktıklarında iyice sarhoştular. Akşam karanlığında Gondolda bir vücut haline geldiler. Kamil için bu akşam hayatı boyunca unutamayacağı bir gece olmuştu.

Lucia'yı eve bıraktıktan sonra mutluluk sarhoşu olarak sabaha dek Venedik sokaklarını gezdi.

2.1.11. XI. BÖLÜM

Kamil Uzman Lucia ile geçirdiği ihtiras dolu geceden sonra araştırmalarına daha çok sarılır. Venedik'in tarihi kiliseleri, sarayları gezerken birbirinden çok ilginç tabloları görür. Bunlar Bellini kardeşlerin ve babalarının tablolarıdır. Bu tabloları izlerken hayallere dalıyor sanki bir maceradan bir maceraya atlıyordu. Adeta İstanbul-Venedik ekseninde gelişen resimlerle bütünleşen Lucia aşkı gibiydi.

iii. GIOVANNI

Bugün bütün sanat tarihçileri Giovanni Venedik ekolünün en önemli ressamı olduğunda hemfikirdirler. İşte bunun farkına varıyor Kamil, yaptığı araştırmaların sonunda. Çünkü Giovanni Bellini'nin yaşamında bir dram var. Annesini tanımamış. Baba Jacopo Bellini'nin evlilik dışı bir ilişkisinden doğmuş. Kamil'in bu kadar ilgisini çekmesi çocukluk dönemlerinin bir birine benzemesidir bence.

Dünyada savaşlar sürerken Giovanni Venedikte karısıyla çocuğunun ölümünden beri hiç dışarı çıkmadığı atölyesinde Madonnalar, Melekler, Azizeler çiziyor. Son zamanlarda bir kez çıkar o da Albercht adındaki genç ressamın bir tablosundaki renklere hayran kalmasıdır. Tabloyu satın almak ister fakat genç ressam satmaz.

Modelini değil mavinin malzemesini merak ediyordu aslında Nurbegli sanatçının sadeliğin, güzelliğin nasıl yakalayabildiğini öğrenmek istiyordu.

Ailenin tüm fertleri öldükten sonra atölye deki bütün işleriyle uğraşır. En önemlisi de ölüm döşegindeki ağabeyine verdiği sözü yerine getirmenin iç rahatıyla işine kendini verir. Ağabeyi Gentile "Aziz Marco'nun Vaazi"ni bitirmesi istemişti. Giovanni ömrü boyu aileden dışlanmasına rağmen ağabeysinin vasiyetini yerine getirmişti.

2.1.12. XII. BÖLÜM

Kamil o geceden sonra Lucia'yı unutamıyordu. Onu görmek için kızın evine gitmek istedi fakat bir gün önce evine bıraktığı Lucia'nın evini çıkaramaz. Çünkü o gece Kamil çok sarhoştur. Evi bir türlü çıkaramaz.

Lucia'nın annesiyle oturduğundan başka hakkında bilgisi yoktu. Tahminlere göre gittiği bütün evlere hayal kırıklılığıyla geri dönüyordu. Kamil, bütün sokak ve caddeleri sabaha kadar dolaştı.

2.1.13. XIII. BÖLÜM

Kamil uyanır uyanmaz ortalığı topladı. Bugün onun için mutlu ve umutlu bir gün olur. Çünkü Correr'de Lucia ile buluşmuş ve karnaval gecesi Kamil'in kaldığı stüdyoya

geleceğini söylemişti. Kamil Lucia'ya gelmeden önce telefon açması için stüdyonun telefon numarasını vermişti. Çünkü iskelede onu Kamil alacaktı.

Kamil akşama kadar bütün hazırlıkları tamamlamıştı. Bu gece önce baş başa bir yemek sonra sabaha dek eğleneceklerdi. Fakat gelme saati gelip geçmesine rağmen Lucia telefon etmez. Kamil gece yarısına kadar Lucia'yı bekledikten sonra büyük bir hayal kırıklığıyla kendini karnavalın içinde bulur. Kentte herkes kendini sokağa atmıştı. Kalabalığın içinde maskesiz dolaşan bir tek Kamil'di. Karnavalda gezerken hayat kadınlarından biriyle tanışır. Kamil'in her zaman olduğu gibi şehvet arzuları kabarmıştı. Belki de Lucia'yı düşünerek bu hayat kadınıyla olmak ister. Kamil hayat kadını evine davet eder. Kamil, kıza parayı da evde vereceğini söyler. Kamil'i soymak düşüncesinde olan hayat kadını eve geldikten sonra yatakta Kamil'den para ister, ve onu bıçaklayıp kaçır.

Kamil yardım çağırmak için telefon ahizesini kaldırdığında telefonun çalışmadığını görür. Ev sahibinin bıraktığı notu anımsar. Çünkü ev sahibi telefonu kapatmıştı.

Kamil o anda Lucia'nın neden gelmediğini anlar, fakat Kamil Uzman son bir çabayla yerden kalkmak istese de olduğu yere yığılıp kalır.

2.2. ŞAHİS KADROSUNA TOPLU BİR BAKIŞ

Resimli Dünya adlı roman, aslında romancının kendi hayatından esinlenerek romanın kahramanını yaratmıştır. Her romanda olduğu gibi bazı romancılar kendi hayatlarını anlatırlar. Nedim Gürsel'de Resimli Dünya adlı bu kitabı bu türden romandır. Kendi hayallerini, yaşantısını, isteklerini, arzularını bir roman kahramanı olan Kamil Uzman kişiliğinde vermeye çalışmıştır.

Resimli Dünya romanı asli şahıs tarafından nakledilen 15 bölüme ayrılmış, roman içinde roman olarak hatırat, hayaller, tarihi gerçekler, ressamlar şeklinde kaleme alınmıştır. Roman yer yer Kamil Uzman'ın çocukluğu, gençliği, üniversite ortamını verilmeye çalışılmıştır.

Romandaki diğer şahıslar, asli kahraman olan Kamil Uzman'ın duygu, düşünce, hayalleri, kişilerin hakkındaki yaptığı araştırmaları, hayalinde çizdiği olaylar, kendi hayatında oynadıkları roller içinde sadece birer figüran olarak görmesidir. Çünkü romancının yarattığı kahraman, çocukluğundan beri mutsuz, hep terkedilmiş, küçükken annesi ölmüş. Araştırdığı ressam Fikret Mualla'nın hayatından hem etkilenmiş hem de üzölmüş ve kendi hayatı arasında bağ kurmaya çalışmıştır.

Bu romanda dikkat çeken nokta romanda baştan sona romancı olaylara hakimdir. Bütün olayları Kamil Uzman'ın gözüyle görmektedir. Sevdığı Lucia bile Uzman'ın hayallerine göre çizilmiştir. Kamil Uzman'ın görmek istediğı gibi verilmiştir.

Batı resmine, insanına ve kültürüne aşırı bir hayranlık duyan Nedim Gürsel'in aslında psikolojisini göstermesi bakımından önemlidir. Resimli Dünya kitabıyla Osmanlı tarihine, resmine, ilgi duyduğunun bir göstergesi olarak, genelde Osmanlı mimarisini, sanatını, resmini, padişahlarını tarihi bir roman şeklinde vermeye çalışmıştır. Kamil Uzman ağzıyla yine Bellinileri anlatır. İtalya resmini tablolarla bir tarih hikayesini yaratmıştır.

Sonuç olarak bu romandaki şahısların hemen hemen hepsinin ortak bir özelliğı var. Hepsinin hayatında acı çektikleri bir dönem olmuştur.

2.3. ŞAHİS KADROSU

2.3.1. Sanat Tarihi Profesörü Kamil Uzman

Romancı kahramanını yaratırken romandan ve kendi hayatından anlaşılacağı gibi kendi hayatının ölçüsünde vermiştir.

Kamil Uzman çocukluk dönemi acılar içinde geçmiş, olgunluk dönemini mutsuz ve arayış içinde geçiren bir şahıstır. Bu duygularını bastırmak içinde mesleğinde genç denilebilecek bir yaşta mevki sahibi olmuştur.

Kamil Uzman kendi deyimiyle ellisine merdiven dayamış, hayatına birçok kadın girmiş ama hiçbirisiyle sürekli bir ilişki kurmamış, yalnız yaşayan Sanat Tarihi profesörüdür. Çevresinde hep birileri olmuştur. Üniversiteden meslektaşları, yazar çizer takımı, gazeteciler...özellikle de kadınlar.(s .37) İçkiyi çok seven bir kişidir. Grup toplantılarda içmeyi seven ve içtikçe açılan, hoşsohbet, şakacı bir insan oluveren bir kişidir. Fakat erkeklerle içmeyi sevmeyen, masada birkaç kadın olmasını her zaman sağlamıştır.

Çok gezmiş, gündüzleri müzeleri, gece genelevleri dolaşmış Avrupa'nın (s. 39). Avrupa'nın sanat yapıtları, kadınları sadece Avrupa değil İstanbul'da nice kadınlarla ilişki kuruyordu. Hepsisiyle tek gecelik ilişki yaşıyordu.

Kamil Uzman'ın çocukluğu İstanbul'un yoksul semtlerinden birinde geçmişti. Küçük yaşta kaybettiği annesi ve onun imgesi sürekli onu takip ediyor. Uyumadan önce yavaşça odaya süzülüp üzerine eğilen annesinin yüzünü hayal ediyordu. (s. .47) İlk terk edilişin acısın ilkokulu bitirdiği yıl sevdiği kızın mahalleden taşınmasıyla tatmıştı. Daha sonra babası evlendikten sonra onu yatılı okula verilşi. (s. 97) Ayrıca Lise döneminde bir piyes oynamak için bir araya geldikleri kız arkadaşının onu terk etmesi, ta delikanlılık yıllarında bir ilk aşkın beklemediği bir biçimde bitmesi, hala kapanmayan bir yaradır.

Kamil Uzman bir manzara ressamı. Yeteneksiz bir ressam. Ama Pazar günleri, güzel havalarda gidip sehpasını el değmemiş bir doğa parçasının ya da İstanbul'un çarpık kentleşmeden kurtulmuş bir köşesine kuruyor ve orayı resmediyordu. (s. 98)

Kamil Uzman aynanın karşısına geçip kendisini şöyle tanıtır: "Gençlik fotoğraflarına inat, o fotoğraflardaki incelik beline, omzuna dek inen saçlarına, bir teline bile ak düşmemiş sakalına inat, hantal görüntüsüyle aynayı boydan boya kaplıyordu."

Gentile'nin portresindeki Fatih'in kemerli, uzun ince burnuna benzetirdi bir zamanlar kendi burnunu. (s. 99)

Batının kültürünü almış, Paris'te sanat tarihi doktorasını yapan Kamil Uzman Rönesans resmine ilgi duymuş, araştırmalarının ağırlık merkezi olan bu ülkenin dilini ve insanlarını sevmiştir.

Kamil Uzman, kütüphanede gördüğü Lucia'yı Giovanni Bellini'nin tablosu olan Kutsal Söyleşi'indeki Azize Caterina'ya benzetmiş. (s. 150) Önce tabloda gördüğü kadına sonradan aşık oluyor. Kamil Uzman'a göre macera yaşadığı bu kadını sanki hayatının kadını olabileceğini düşünür. Tabii bu onun öznel düşüncesi. Kız buna çok fazla yüz vermiyor. Ama o kafasında bunu büyütüyor. Bunu hem tablonun etkisi, hem Lucia'ya duyduğu aşk bir araya geliyor, efsaneleştiriyor Lucia'yı kafasında. Ama tam olarak gerçek bir ilişkiyi nereye kadar götürdüğünü de bilemiyoruz. Çünkü hayal gücü çok zengin bir roman kahramanıdır.

Kamil Uzman, hayatın ortasında ve doğru yolu kaybediyor. Venedik gerçekten labirent bir kenttir. Venedik'i çok iyi bilenler de kaybolur o şehirde. Dolayısıyla sanki bu kayboluş ve Lucia'nın bir ışık gibi, onun hayatındaki tek kadın imgesini oluşturması hayal gücünü besleyen şeyler.(s. 151) Ama öte yandan geceleri de batakhanelerde dolaşıyor ve bir hayat kadınıyla ilişki kuruyor (s. 90) Mestere semtinde.

Kamil Uzman Avrupa'nın iki büyük kentinde bursla öğrenim görmüş Roma'da ve Paris'te. Ve bazı uzmanlık raporları yazdığı için, Batı resmindeki Osmanlı figürleri konusunda batılılar ondan görüş almak istiyorlar. Çok seyahat etmiş. Ama seyahatlerinde hep otel odaları var, ya da eski sevgililerin anıları. Ama öte yandan da entelektüel birisi. Çünkü bir kere sanat tarihini iyi bilen bir kahraman yaratmış ki bütün bu İstanbul-Venedik bağlantılı resim, tarih, Rönesans doğu-batı, Türk-Osmanlı figürlerini anlatabilsin. Gentile Bellini'nin İstanbul'a çağırılması ve onun portresini yaptırması Kamil Uzman'a göre bu bir Rönesans başlangıcı sayılırdı. (s. 66) İslam'ın geleneksel değerleriyle çatışsa da Osmanlı'da resim sanatının belli bir yeri olduğuna inanıyordu.

Çünkü Osmanlı'da Batı'ya ilk açılım Venedik'le olmuş ve Gentile Bellini'nin İstanbul'a gelişiyle nerdeyse bir Rönesans süreci başlamış. En azından roman kahramanı Kamil Uzman böyle düşünüyor ve diyor ki: "Cem Sultan babasının izinde yürümek isteyen bir şehzadeydi. II. Beyazıt'ın yerine Cem Sultan geçseydi, belki

Osmanlı'da bir Rönesans hareketi başlar ve Türkiye'nin akıbeti de başka olurdu." Böyle bir tezi de var. Ama tezini meyhanelerde söylüyor, onun içinde hiç kimse ciddiye almıyor. (s. 66)

Kamil Uzman içkiyi seviyor. İçki içince biraz değişik bir kişiliği ortaya çıkıyor. O, yatılı okul yıllarında hatta çocukluğunda bastırılmış cinsel güdülerini birdenbire üs düzeye alkolün etkisi ile biraz gevşeyince dışa vuruyor. Biraz dengesiz yani hem ünlü bir sanat tarihi profesörü, kendini çok iyi yetiştirmiş bir entelektüel hem de şehvet düşkünü biridir. Gittiği kentlerin gece gündüz gezdiği müzelerine değil, aynı zamanda gece gezdiği batakhane ve genel evlerine de meraklı idi. Böyle bir roman kahramanı ve bütün roman aslında bu kahramanın üzerinde odaklanıyor.

Romanın sonlarına doğru fazla içki içtiğinden ve bir süreden beri bacaklarındaki ağrının onu ara sıra yoklamasına rağmen hiç oralı olmuyor. Çünkü Kamil Uzman'a can dostu olan içki o ağrıları uyuşturur. (s. 327)

Çok gezmişti şu ahir ömründe 'Uzman' gündüz müzelerini gece genelevlerini dolaşmıştı. Bazı geceler şehvet düşkünlüğünden hayat kadınlarıyla neresi olursa olsun Uzman için fark etmiyor. Haz düşkünlüğü Kamil romanın sonunda da bu şehvet düşkünlüğü yüzünden bir hayat kadınının bıçak darbesiyle ölüyor! (s. 335)

2.3.2. Lucia

Romancı, Lucia'yı hayal gücü çok zengin bir roman kahramanı olan Kamil Uzman'ın hayal gücünü besleyerek onun izlenimlerine göre veriyor. Kamil Uzman Lucia'yı Gentile Bellini'nin yaptığı Kutsal Söyleşi'sindeki Azize Caterina'nın figürüne benzetiyor. Önce tabloda gördüğü kıza aşık olur, sonra Lucia'ya aşık olur. Hayatındaki kadın Lucia olmalıydı. Lucia, uzun çıplak boynu, geniş alnının hemen altında başlayan düzgün burnu, etli dudaklarla uyumlu yuvarlak çenesi ve ela gözlerindeki belli belirsiz kaşları. Kamil onu böyle tarif eder. (s.60)

Lucia'nın bir ışık gibi, onun hayatındaki tek kadın imgesini oluşturması, hayal gücünü besleyen şeylerdir.

Lucia'nın Kamil'le bir macerası olur, ama hakkında fazla detaylara inmiyor. Lucia hakkında Kamil'in izlenimleri dışında başka bilgilere sahip değiliz. Sanki romancı yarattığı kahramanın yoluna çıkmış bir melek gibi gösteriyor Lucia'yı.

Romancı, Kamil Uzman'ın Venedik'te hayatına giren kadınlardan birisi olan Lucia'yı meleklerle benzetmesi ilginçtir. Çünkü ilk günde çıktığı biriyle hemen gondolda sevişmesi ters bir benzetme yapmış olması gerek.

2.3.3. Jacopo

Jacopo bir kalaycının oğludur. (s. 107) Jacopo babasının mesleğini öğreneceği yerde San Marko Kilisesi'ne gidip eski Bizans mozaiklerini seyrediyordu. Eğer öyle yapmasaydı kuşkusuz ömrü kap-kaçak kalaylamakla geçecekti. Kilise duvarındaki kutsal yapı kalaycı oğlunun önünde açılan rengarenk bir kitap gibiydi. Bellini ailesinin kurucusu Jacopo Floransalı ustası Gentile ve çırağı Antinio Pisancı peşine takılıp Roma ve Floransa'da ustası Gentile ve Fabriono'nun atölyesinde yetişip ünlendikten sonra Venedik'e döner. Kendi atölyesini kurar. Çok sevdiği ustasının adını büyük oğluna ve kızı Nicolasia'yı da ressam Mantegna'ya verir. En küçük oğluna verebileceği bir şey yoktu. (s. 112)

Jacopo Bellini'nin birçok yapıtı yanmış, günümüze ulaşan çok az tablosu var. Buna karşılık iki tane desen defteri var. Bunlar o zamanki ressamı için teknik açıdan çok değerli yapıtlar. Çünkü bu krokilerde mekan düzenlenmesi, istif ve perspektif uygulamaları var.

Baba Jacopo vasiyetinde iki defteri büyük oğlu Gentile'ye bırakmıştı. Giovanni'ye bir şey yok. Asıl dahi ressama bir şey yok. Çünkü gayri meşru çocuk ve bunlardan birini Gentile yanına alıyor. İstanbul'a giderken Fatih'e hediye ediyor.

Kamil Uzman Jacopo küçük oğluna neden bir şey bırakmadığını hep merak eder. (s. 112) Kamil Uzman'ın başka belgesinde küçük oğlunun ailenin tüm mirasından yoksun bırakıldığı anlaşıyordu. (s. 114)

Yetmiş yıllık ömrünü sanata adanmış, Scudadi San Giovanni Evangelista'nın en saygın üyeliğine yükselip uzun süre Ferrare Markisi Lionello Este'nin konuğu olmuş, oğulları Gentile ve Giovanni "Pictor Nostrii Domini" yani devlet ressamı ünvanı taşımışlardır. (s. 107)

2.3.4. Gentile

Jacopo'nun iki oğlundan biri olan Gentile, babasının etkisinde uzun süre kalmıştı. Kamil Uzman Gentile hakkında araştırma yapmak için İstanbul'dan Venedik'e gitmiş. Bu ressamın hakkında araştırma yapmasının nedeni ise Fatih tarafından İstanbul'a davet edilmiştir. İlk defa Müslüman bir padişah portresinin çizilmesi için çağırılmıştı. (s .173)

Haber geldiğinde Gentile Büyük Konsey toplantı salonunun frekslerini onarıyordu. Bu onarım ve çizim karşılığı ücret talep etmemiş fakat devletten bir isteğini iletmişti. Bu istek Fondaco'dei Tedeschil'nin gelirine ortak olmak. Bu koşul senato tarafından kabul edilmiş ve onu bir anlamda devlet sanatçısı yapmıştı.(s .173)

Gentile babası Jacopo'nun gençliğinde hayran olup yanında çırak girdiği adaşı Gentile de Fabriano'nun ustalığında hiçbir zaman erişemeyeceğini düşünüyordu. Onun yapıtlarını onarmak bile büyük bir onurdu. (s. 174)

Gentile İstanbul'a davet ediliş haberini aldığı anda çok şaşırmış ve onu bu davet düşündürmüştü. Çünkü ömründe hiç padişah sarığı görmemiş, Osmanlı tüccarlarının sarıklarıyla Fatih'in sarığı elbette farklı olmalıydı diye düşünüyordu. Ayrıca Fatih'in insanları kazığa oturttuğunu duymuştu. (s. 175)

Fatih'in şehvet düşkünlüğü de dillere destandı. Bizanslı bir bakireyi "Kafa esenliğine kavuşmak için" kendi eliyle hançerlediği söyleniyordu. Gentile İstanbul Sarayı'nın duvarını aşp Venedik'e ulaşan ve her yerde anlatılan bu söylentilere inanmak istemiyordu. (s. 175)

Bir ressam olarak portresini yapacağı insanı tüm özellikleriyle iyi ve kötü yanlarıyla tanımak modelinin en derin, en bilinmez yönlerine inmek zorundaydı. (s. 176)

Koskoca İstanbul Fatih'ini yargılamak durumunda değildi. Gentile bu karışık duygular içerisinde eve gideceği yerde kardeşi Giovanni'ni atölyesine giderek kardeşine danışır. Kardeşi ve babasının bıraktığı defterlerden dolayı araları olmasına rağmen Giovanni onu iyi karşılar ve İstanbul'a gitmesi için ikna eder. Hatta Büyük Konsey Salonundaki frekslerin onarımını kendisinin üslenebileceğini söyler.

Gentile bunun üzerine İstanbul yolculuğu için hazırlıklara girişir. Yardımcılarıyla birlikte bir yelkenli gemi ile 1979 Eylül'ünde İstanbul'a doğru yola

çıkar. Babasının çizim defterlerinden birini yanına alıyor. İstanbul'a getiriyor. Fatih'e hediye ediyor. Demek ki Gentile'nin namı nakkaş, sûretini yapmak için yedi derya aştığı Gran Turco'ya layık görmüş baba yadigarı hazineyi kardeşi Giovanni'ye değil. (s. 179)

Gemi engine açıldığında arka güverteden son bir kez Venedik'e bakar Gentile. Gerçekte babasının gölgesinde yaşamış bir ömür, domuz kılından fırçalarla havanda dökülen toprak boyalar arasında tüketilmiş bir gençlik geride kalan. (s. 179) Yinede mutlu sayılırdı. Bir eş, bir kardeş, atölyesiyle işi ve resimler resimler ... Dünyası bundan ibaretti işte.

Gentile ömründe ilk kez deniz aşırı bir yolculuğa çıkıyordu. Tüm varlığını sanatına adanmış o, ne kadınların peşinden koşmuş ne de servetin. Fırça ve tuval, kömür kalem ve çerçevelerin arasında yaşamıştı. (s. 187)

Gentile Osmanlı padişahı hakkında bilgi almak için gemi tayfalarına yaklaştığında hiç istemediği olaylar duyuyordu. Çünkü ona anlatılan hep harem öyküleri idi. (s. 188)

Gentile Galata'dan Sarayburnu'na kayıkla geçti. Ama hemen değil. Gemi limana demirlendiğinde yordundu. Yinede ertesi gün hatta gelir gelmez yardımcılarıyla birlikte padişahın huzuruna çıkarılacağını umuyordu. Ama öyle olmadı. (s. 200)

İlk gün kaldığı handan hiç dışarı çıkmadı. Daha sonra İstanbul hakkında bilgi toplamak ancak İstanbul sokaklarında gezerek ulaşılabilirliğini düşündü. Gentile kentte baktıkça, eski Bizans'ın yerine kurulmakta olan Müslüman mahallelerini, kervansaraylarını, iç avlularını gördükçe Osmanlı başkentinin yeni bir uygarlık yaratmakta olduğunu anlamıştı. (s. 202)

Huzura kabulünü beklerken Galata'nın meyhanelerini dolaştı. Belki can sıkıntısından, belki de Venedik'i orada bıraktığı atölyesiyle işini özlemeye başladığından Rum meyhanelerinde tüysüz sakilerin sunduğu lal renkli, türlü türlü Ancona, Sakız, Mudanya, Edremit, Bozcaada Şarapları'ndan içti. Ve bir gece, Dimitri'nin Taş Merdiven Meyhanesi'nde kör dilenciye rastladı.

Gentile'yi kör dilencinin sözleri bir hayli düşündürür. Ömrünü renklere adanmış, bu yaşa kadar boyalarla düşüp kalkmıştı. Ama doğuya gelir gelmez kör bir dilenci bir

başka dünyanın kapısını aralamıştı (s. 208). Dilenciye göre; bu dünyada yoklukta asıl olan varlık değil. Renkler, renksizlik aleminde ummanda bir katreydiler.

Bu duygular içerisinde Gentile meyhaneden ayrılarak Ayasofya'ya gider. Kör dilenciye karşısında gören Gentile çok şaşırır. Fakat Ayasofya'nın yapılış öyküsünü dilenciden dinler. Gentile İstanbul sokaklarını gezerken kör dilencinin sesi hala kulaklarında yankılanıyordu. "Sen resmi görürsün ancak, ben ressamı" diye bağıırıyordu. "Suretin gücü onu yaratandır. Varolan bir odur, yaratış da O'nundur, buyruk da!" (s. 215)

Kamil UZMAN, araştırmalarına göre Gentile Fatih'in portresini çizmişti. "Gentile umulmadık bir cüretle modelinin iç dünyasına girip onu iktidarın yalnızlığında betimlemişti. Modelinin bütün fiziksel ve ruhsal olarak betimlemişti. Modelinin öleceğinden habersiz, sanki sezmişçesine modelin bakışlarına ölümün gölgesini düşmüştü." (s. 221)

Yine romancı burada müdahale ederek, Gentile hakkında fazla bir bilgi vermiyor. Kâmil UZMAN'a göre Fatih'in Gentile hakkında Senato'ya gönderdiği mektuba göre sanatçıyı yardımcılarıyla birlikte çeşitli saraylarında ağırladığını yazıyorlardı. Ancak Gentile'nin on sekiz ay boyunca nerede kaldığı bilinmiyordu. UZMAN sarayın arşivinde de dişe dokunur bir şey bulamamıştı. Geriye birkaç desenle Mehmet'in portresinden başka.

2.3.5. Giovanni

Bugün bütün sanat tarihçileri, Giovanni'in Venedik ekolünün en önemli ressamı olduğundan hemfikirdir. Kâmil UZMAN Gentile Bennili'yi araştırırken Giovanni'nin farkına varıyor. Kâmil'in yaptığı araştırmalar sonucunda, Giovanni Bellini'nin yaşamında bir dram var idi. Annesini tanımamış, baba Jacopo Bellini'nin evlilik dışı bir ilişkisinden doğmuştu.

Ailenin en küçük oğlu olan Giovanni ailenin tüm mirasından yoksun bırakılmış, (s. 114) hatta kız kardeşi Nicolas'ın evlenme törenine bile çağırılmamıştı. Anna Rivesi Jacopo'nun karısı, Jacopo'nun gayri meşru oğlunu kabullenmemiş yalnız Anna mı? Ailenin tüm bireyleri Giovanni'yi dışlamışlardı.

Onu her zaman bir rakip görmüşler Bellini kardeşlerin kız kardeşleriyle evlenen Mantegna Giovanni arasında bir çekişme var. (s. 114) Mantegna o zaman çok pohpohlanan, öne çıkarılan bir ressam. Oysa Giovanni, babasının gölgesinde kalmış ve hayatında da az önce yazdığım gibi bir dram var. Aileden dışlanmış fakat baba ölünce kendi atölyesini kuruyor ve ilk kez kendi başına iş yapmaya başlıyor.

Giovanni sefalet, yoksulluk içinde bırakılan belki de annesi evden kovulmuş, ömrü boyunca anne özlemi çekmişti. Onun için Modonna'ları bunca yumuşak, böylesine sevecen ve o tabloların arasındaki ışık, özlem dolu, bir çeşit anne özlemiyle dolu (s. 116) çok mükemmel bir şekilde yaptığı tablolarla baba Jacopo'dan adeta intikam alıyordu. Giovanni babasını aşmıştı.(s. 116).

Son zamanlarda Giovanni atölyesinden hiç çıkmaz olmuştu. Madonnalar, melekler, azizeler çizer ve arkasına kendi kişiliğini yansıtan (s. 24) manzaralar yerleştiriyordu. Yalnız adı Albercht Durer olan genç ressamı görmek için çıkar. Genç ressamın bir portresini çok beğenir ve almak ister fakat genç ressam satmaz. Resimdeki model değil mavinin malzemesini merak etmişti. Nürbergli sanatçının sadeliğin güzelliğin nasıl yakalayabildiğini öğrenmek istiyordu.

Son zamanlarda dışarıya çıkmamasının sebebi aslında ölüm döşeginde olan ağabeyine verdiği sözdür. İçinden gelmez ise de "Aziz Marko'nun Vaazı'nı bitirmeliydi. Aslında ağabeyine değil, bir ölüye duyduğu saygı ağır basmış, ayrıca Büyük Konsey'in duvarlarındaki freskleri birlikte onardıkları günlerin anısı vardı.

Ağabeyi adeta şart koşmuştu. Eğer tabloyu bitirirse çizim defterini ona vereceğini söylemişti yoksa çizim defteri Gentile'nin dul eşine kalacaktı.

Giovanni dindar bir ressamdı. Hem çizdiği tablolardan anlaşıyor hem de ölüme inanıyordu. Üstelik hep kendi yakınların ölümlerine tanık olmuş (s. 272). Önce babasının sonra mirasından onun adını bile anmayan üvey annesi; sonra kız kardeşi eniştesi, karısı ve hemen ardından biricik oğlunun ölümlerine ve en son üç hafta öncede ağabeyi Gentile'nin ölümlerini görmüştü.

Aileden hep dışlanmış, uzun yaşam boyunca hep piç muamelesi görmüş ama ölümlerinin tümünü kendi elleriyle gömmüştür.

Giovanni yatağında uzanmış tavanda bakarken düşünceler birbirini kovalar (s. 274) belki Tanrı kendi suçu olmayan bir utancı, bir ömür boyu ödemişti, ama Tanrı ona,

ağabeylerinden de, babasından da hatta uzun süre etkisinden kurtulamadığı eniştesi Andrea'dan da daha büyük bir yetenek bağışlamıştı.

Giovanni ayakları eskisi gibi tutmuyordu. Yattığı bölümden sehparın kurulduğu yere kadar bile güçlkle gidebiliyordu. Fazla takatı kalmamıştı. Onu sanatı ayakta tutuyordu (s. 275). Tek varoluş nedeni resim yapmaktı. Hala bıkmadan usanmadan ölümü hiç düşünmeden her gün çalışıyordu. (s. 280) Çünkü Giovanni ömrü boyunca hakkı olanları bile çalışarak elde etmişti.

Giovanni, 'Aziz Marco'nun Vaazı'nı bitirmek için teleronun karşısına geçer. Giovanni çıraklarıyla birlikte yarım kalan tabloyu büyük bir titizlikle bitirir. Böylece ağabeysinin vasiyetini yerine getirmiş olmanın rahatlığıyla kendi işlerine döner (S.285D. yeni bir Madonna ısmarlanmış, onu yapmaya koyulur. Giovanni tam yetmiş yedi yaşında, ama fırça tutan eli hala titremiyordu (s. 293).

2.3.6. İstanbul-Venedik

Romancı romanını yazarken, gittiği veya bulunduğu şehirlerin doğal sanatsal, tarihi, yerlerine geniş bir şekilde yer vermiştir. Özellikle İstanbul-Venedik şehirlerini, ressamların gözüyle betimlemeye çalışmıştır.

Romancı, romanın kahramanı gözüyle sular kenti Venedik'i hem de kahramanımızın Venedik'e gelip hakkında araştırma yaptığı ressam Gentile Bellini'nin gözünden Osmanlı döneminin benzersiz atmosferindeki İstanbul'u betimliyor.

a-Venedik

Kahramanımız, daha önce resimlerden gördüğü eski yapıları, görkemli saraylarıyla kalabalık alanları köprü ve kanalların karşısında adeta büyülenir. (s. 15)

Kamil Uzman'a göre Venedik'in Scalzi Köprüsü, veya sağda Palazzo Foscari-Contoprini Kaysı rengi duvarları, kemerli cephe sütunları, yuvarlak kırmızı kiremitleri ve ters çevrilmiş çan biçimindeki bacalarıyla, Saraydan çok bir yazlık evi andırıyordu. (s. 24) Solda San Marcuola Kilisesi'nin önünden geçer geçmez Kamil başka büyük bir sarayın gölgesi suya düştüğünü görür.

Kanallarıyla ünlü bu kent onu adeta büyülemiş ve onu çocukluğuna ve İstanbul'a götürür. İstanbul manzaralarını yaparken özellikle Çamlıca tepesinden Boğazın

görünüşü, Anadoluhisarı'ndaki çardaklı bir kahve, ağlarını ören ihtiyar balıkçıları... anımsıyor (s. 50) Kamil Uzman, Bebek iskelesinden bir vapura binip Kandilli'ye Anadoluhisarı ya da Kanlıca'ya dek gitmek Boğaz'ın iki yakası arasında işleyen küçük vapurlara binerek İstanbul'un tadını çıkarmak diye düş kurarken boğazın iki yakası arasında işleyen küçük vapurlara benzer. Vaporetto da arka güverteye ters yönde oturmuş Giudecca Kanalı boyunca akıp giden manzarayı seyrediyordu.

Solda, adanın alçak gönüllü evleri, iki bodur minare biçiminde sivri çan kuleleri ve onlara bitişik gibi duran kubbesiyle Redentore Kilisesi, sağda rıhtım boyunca uzanan vişne çürüğü duvarlarla kent merkezine doğru kıvrılan kanallar (s. 59)

Accademia Köprüsü'nde yitirdiği güneşi Zattere Rıhtımı'ndan yakalayabileceğini umuyordu Kamil. Güneş orada, Marphera'nın alev kusan bacalarının ardındaki karayla denizin birleştiği çizgide batıyordu. Kamil güneşin denize mi yoksa karaya mı battığını pek iyi göremiyordu (s. 81).

Giudecca'yı Boğaz'daki gibi korulardan, gün görmüş yalılardan nasibini almamış olsa da tuhaf bir biçimde Anadolu yakasına benzetiyordu. (s. 82)

Büyük ressamların kenti olan Venedik'te özellikle günbatımında Accademia Köprüsü'nün üzerinde birçok amatör ressamların resim yapma yeri idi. (s. 165)

Kamil Uzman'ın dikkatini çeken Akdeniz'in en görkemli kentin, bugün terk edilmiş saraylarında hayaletlerin cirit atması, gece sokaklarında birkaç gölgeden başka hiç kimsenin dolaşmamasıydı. Venedik, on beşinci yüzyılda nasılsa öyle kalmıştı. Oysa İstanbul büyümüş yayılmış genişlemiş, surların dışına taşmakla yetinmeyecek çevredeki ormanlara tepelere, dar vadilere bile el atmış ve genişlemişti düşünüyordu. Kamil Venedik'in yüzyıllarca karayla bağının kesilmiş olmasından kaynaklanıyor diye düşünüyordu (s. 167).

b- İstanbul

Gentile Fatih portresini yapmak için İstanbul'a geldiğinde, huzura kabulünü beklerken Galata'nın dik yokuşlarını Haliç boyunca uzayıp giden üç kat hisar duvarlarını geziyordu. Kasımpaşa tersanesine nazır Meyit kapısı, Haliç kıyısından Azap kapısı Sibiry'a'dan Karadeniz'e oradan da Galata'ya getirip vezir kaftanlarıyla elçi mantolarını süsleyen samur kürklerin sergilendiği Kürkçü kapısı, Kurşunlu Mahsen

kapısı, kuzeyde kara içinde Karakale ve Büyükkale kapıları. Bütün bu kapıları dolaşır. Sonra on kat zindan olan İsa Kulesi'ne çıkar.

Yukardan bakıldığında kent çepeçevre görülebiliyordu. Kuzeyde, hemen surların dibinden bağlar, bahçeler başlıyordu. Gentile ormanın içindeki av köşküyle bir derviş tekkesini kuşbakışı da olsa uzaktan seçebiliyordu. (s. 201)

Haliç'in sularını ikiye böldüğü kenti, Galata'yı Konstantiniyeden ayırıyordu. Karşı kıyıda yedi tepeli kent tek yada iki katlı kagir ve ahşap evleri, tuğla duvarlı bazikalar, mermer sütunları, bahçe ve bostanları, çarşıları, hanları, hamamları... ve en yüksek tepeye Ayasofya kadar görkemli bir cami yapılmış, minarelerin çevresinde dükkanları, medresesi, aşhane ve imarethanesi ile koskoca bir külliye oluşmuştu. Bizans kiliselerinin bir kısmında olduğu gibi ayaktaydı. (s. 211)

Gentile konte baktıkça, eski Bizans'ın yerine kurulmakta olan Müslüman mahallelerini Haliç boyunca sıralanan depolar, kalabalık çarşılarla kervansarayların iç avlularını yaratmakta olduğunu anlıyordu.

Kente dıştan görünüm yanı sıra Galata ahalisinin yakından tanımak için kahvehaneleri, meyhaneleri, sokakları, caddelerini gezer. Cenevizli yanı sıra Rum, Latin, Yahudi, Arap ve Türk gibi birçok millete mensup insanların bir arada yaşadıklarını görmüştü. (s. 203)

İstanbul'da yaşayan birçok insanla sohbet etme fırsatı bulur. Ve bu insanlardan birçok hikaye ve menkıbe dinler. Gentile Ayasofya'yı çok merak ederek Ayasofya'yı gezer. Ayasofya hakkındaki hikayeyi daha önce meyhanede tanıştığı kör dilenciden Ayasofya'yı dinler.

KİTAP HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİM

Nedim Gürsel'in son romanı olan Resimli Dünya, hem İtalyan Rönesans'ına damgasını vuran sanatçı aile Belliniler'den Osmanlı'ya ve günümüzde yaşayan sanat tarihçisi Kamil Uzman'a hem de Venedik'ten İstanbul'a uzanan tarihler ve kültürler arası bir gezintidir.

Baba Jacopo Bellini ve oğulları Gentile ve Giovanni'nin kullandıkları değişik resim üslupları ve aile içi entrikalar romancı Gentile'yi araştırmak üzere Venedik'e giden Kamil Uzman aracılığıyla su yüzüne çıkartmıştır. Aynı zamanda amatör bir manzara ressamı olan Uzman, gündüzleri kütüphanede kitaplar ve resimlerin renkli dünyasında gezinirken, geceleri de kanallar kentinde gondolla çıktığı yolculuklarda kendi iç dünyasında bir gezinti yapmış olur. Gürsel'in bu yarattığı tiple bir fantezi kurduğu anlaşılıyor. Uzman'ın annesine olan özlemi, okul yılları Paris'te yaptığı Fikret Mualla araştırması ilk aşk deneyimleri ve Venedik'te yaşadığı gönül maceraları bu tarihi romanın arasına karışan ikinci bir romandır. Bu da gösteriyor ki Nedim Gürsel tüm bunları öznel yaşamından yola çıkarak yazmıştır. Nedim Gürselin bu kitabın temel sorunsalı Doğu ile Batı ikilemidir. Gentile 1479'da İstanbul'a Fatih Sultan'ın portresini yapmak için geldiğinde Osmanlı ve harem öykülerinden Ayasofya'nın yapılışına ve günlük yaşama dair öyküler dinler. Kendi üslubu ile Osmanlı'ya Batı tarzı resmi tanıtır.

Nedim Gürsel bu kitapla aslında Doğu-Batı karşıtlığını iki su kenti olan Venedik ve İstanbul'a yaptığı atıfla da ortaya koyar. Aşkları gece hayatı ve gizemleri ile ünlenen bu iki kent romanın sürükleyiciliği açısından çok önemli mekanlardır. Venedik gibi büyülü bir kentte yaşadıkları, Kamil Uzman'a İstanbul'u anımsatır. Buraya kadar normal gibi görünen bir romandır. Ancak romanın geneline bakıldığında cinselliği, şehveti, doyumsuzluğu ön planda tutmuştur. Romanda yapay ve birbiriyle hiç alakası olmayan birçok benzetmelere gitmiştir. (S. 99)

Roman kahramanının cinsel doyumsuzluğunu manevi değerlerle ilişki ve benzetmeler kurarak romancı romanın sürükleyiciliğini sağlamaya çalışmıştır. Fakat böyle benzetmeler yerine romanın akışına uygun gidilseydi bana göre daha olumlu olurdu.

Aslında romancı içkinin, sarhoşluğun, ayyaşlığın insanı nasıl mahvettiğini, nasıl yalnızlığa ittiğini gözler önüne seriyor. Bu konular çerçevesinde okuyucunun kendisine göre ders çıkarmayı sağlasaydı Türk edebiyatına olumlu katkı yapmış olurdu.

Fatih Sultan Mehmet'i anlatırken şehvet düşkünü, can alan, canavar ruhlu biri olarak göstermeye çalışmış. Ama ben buna katılmıyorum. Çünkü öyle bir kişi olmuş olsaydı 600 yıllık Osmanlı Devletinin temelleri bu denli sağlam atılmazdı.

Resimli Dünya atlı kitap üzerimde bıraktığı etki tarih ve kültür açısından olumlu, kitaba bir pornografi izlenimi vermeye çalışması düşündürücüdür.

Kitabın sonunda Gürsel yarattığı seksoman kahramanının hayat kadınının bıçak darbeleriyle öldürtüyor.

KAYNAKÇA

1. Adam Öykü Dergisi, Mayıs-Haziran 1998, 16. Baskı
2. Ahmet Kabaklı, "Türk Edebiyatı", 5. Cilt, İstanbul, 1997.
3. İmren Tüzün, Varlık Dergisi, "Nedim Gürsel ile 'Resimli Dünya' Üzerine Bir Söyleşi, Sayı 1117, Ekim, 2000.
4. Nedim Gürsel, "Resimli Dünya", Can yayınları, İstanbul, 1-2. Baskı, 2002.